

הסנדלר העני והמלך:

| סיפור עם מאפגניסטן

"סלח נא לי, ידידי", אמר המלך, "אמור לי מי אתה ומה מלאכתך, שבני ביתך אוכלים ושותים ביום חול כאילו היה זה יום חג?"

"סנדלר פשוט אני", ענה בעל הבית, "חנות קטנה לי בשוק. לזה מתקן אני את מגפיי; לזה - תופר נעליו. ביום עובד, ובערב חוגג עם בני ביתי. למה אחכה ליום חג? כל הימים טובים הם!"

"אך מה תעשה אם יסגרו פתאום את חנותך?" שאל המלך.

"מה הטעם במחשבות כאלה?" השיב הסנדלר, "למה ינסה מישהו לפגוע בפרנסתי?" ישב המלך עוד מעט, קם והלך לו.

למחרת שיגר המלך רצים להודיע בכל המדינה כי מעתה מצווים כל בעלי החנויות לסגור את חנויותיהם. בני העם תמחו על רוח השטות שנכנסה במלך. רבים קיללו את המלך וכולם התהלכו בִּטְלִים מעבודה, אבל להִפְר את צו המלך לא הֵעִזו.

ובערב שוב התחפש המלך בבגדי אדם פשוט, ושב אל ביתו של הסנדלר. נראה, אמר המלך בלבו, אם ישמח הסנדלר גם הערב! כשנכנס לבית הופתע בראותו כי הסנדלר ומשפחתו אוכלים ושותים ולבו של הסנדלר טוב עליו, כאילו לא קרה דבר.

לפני שנים רבות חי בעיר אחת סנדלר עני. לא זו בלבד שלא חסך מכל עמלו מְטָבֵע אחד של זהב, אלא אף אגורה של נְחוּשֶׁת לא נותרה לו בכיסו. כי כל מה שהרוויח ביום - הוציא על מאכלים ומשקאות עם בני ביתו בלילה. היה לבו של הסנדלר שמח וטוב כל הימים. בְּזָמַר היה יוצא לעבודתו, ובשובו הביתה הִרְבָּה להתבדח. כך חי את חייו - חיים ללא צל של עצבות ודאגה.

בימים ההם ישב על פֶס המלכות מלך רשע וערמומי. לילה אחד נדדה שנת המלך ועלו על לבו מחשבות שונות ומשונות. אחת מהן, בעיקר, מצאה חן בעיניו ביותר: לצאת למחרת היום מְחוּפָּשׁ בבגדי אזרח פשוט ולשוטט בחוצות העיר, כדי לראות כיצד חיים בני עמו. וכן עשה. עם רִדְת הלילה יצא לשוטט בסמטאות, הציץ בפתחים, אך לא מצא אלא זאת - זה מחשב את רווחיו ואת הפסדיו, זה רב עם אשתו, וזה גוער בילדיו.

רק מבית אחד עלו קולות צחוק ורינה. תמה המלך והחליט לבדוק מה מתרחש בבית ומהו קול השמחה הזה. התדפק המלך על דלת הבית. פתחו לו והזמינוהו להִסָּב אל שולחנם. לא היו מעדנים על השולחן, לא היו אורחים בבית, ובכל זאת הייתה שם שמחה גדולה. ישב המלך, אכל ולגם יין, ולבו התמלא תימהון, כי לא הורגל לראות בארצו אנשים עליזים ושמחים בחלקם.

"רואה אני שאתה נוהג כְּתָמוּל שלשום," אמר המלך. "מִנֵּיִן הכספי? ואולי עברת על פקודת המלך?"

"ארור המלך!" קרא הסנדלר, "בגללו כמעט נשארנו בלי מזון. אך מה לעשות? יצאתי לרחוב, לזה שאבתי מים, לזה חטבתי עצים, עד שצברתי פרוטה לפרוטה, והנה שוב יש ארוחה על השולחן והבית מלא שמחה." ישב המלך שעה קלה בבית הסנדלר והלך לו.

למחרת בא לבית הסנדלר שליח מטעם המלך, ופקד עליו לבוא לארמון. שם נצטווה הסנדלר לְחַגּוֹר חרב כבדה ולעמוד על המשמר בשער הארמון כל שעות היום. "זאת ועוד," אמרו אנשי החצר לסנדלר, "עליך לשמור את חרבך מכל משמר!"

עמד הסנדלר המסכן בשער הארמון מבוקר עד ערב, ורק אז חזר לביתו. לקח לידו מקל, הִחֵל לחטב ולהקציע אותו, חידד את קצהו וגילף יפה את ראשו, עד שהייתה בידו חרב - חרב עץ. חגר הסנדלר את חרב העץ, ואת חרב הפלדה הכבדה שקיבל בארמון המלך מכר לשכנו. בכסף קנה לחם ויין ובשר בשפע.

המלך המחופש שב וביקר בבית הסנדלר גם בערב הזה, ובעל הבית הזמינו אל השולחן. בפה מלא צחוק סיפר הסנדלר לידידו החדש - הלא הוא המלך המחופש - כיצד השיג את המצרכים לארוחה, ואף הראה לו את חרב העץ. כל המסובים הריעו בצחוק גדול, ורק המלך הִתְרִישׁ. אחרי הסעודה קם המלך ושב לארמונו.

למחרת שוב בא אל הסנדלר שליח מְטַעֵם המלך, וציווה עליו לשוב מיד למשמרתו בשער

הארמון. אותה שעה ישב המלך על כס מלכותו, וחיבל תחבולות יחד עם שר הכספים כדי להפיל בפח את הסנדלר. אז קרא המלך אליו את הסנדלר ובנוכחותו החל לצעוק על שר הכספים: "בוגד! גנב! רמאי! מאה זְהוּבִים גנבת מקופתי, בן בְּלֵעֵל!" ועל הסנדלר ציווה המלך - "התז את ראש הגנב! מיד!"

התבלבל הסנדלר ולא ידע כיצד ייחלץ מן הצרה; לשר הכספים לא דאג כלל, לכל היותר יספוג מכה מחרב העץ. אבל איך יציל הוא עצמו את ראשו שלו?

תחילה ניסה הסנדלר לבקש מהמלך שיחוס על חייו של ה"גנב", אבל המלך עמד בסירובו. "אינו ראוי שאסלח לו. כך יאה לאיש שרימה את מלכו. ידע כל העם, מה סופו של נוכל! ואתה, התז מיד את ראשו, וְלֹא - גם ראשך יותז!"

נשא הסנדלר את עיניו השמֵימָה, וקרא בקול: "אבינו שבשמים, אם האיש הזה חף מפשע, עֲשֵׂה נֶס והפוך את חרב הברזל לחרב מעץ! שְׁמור נא את ידי מלשפוך דם נקי!" אמר ושלף את החרב מן הנדן. עיני כל הנוכחים ננעצו בחרב - והנה אכן חרב עץ!

חיוך עלה על פני המלך. "יפה," אמר, "הִפְלֵאתָ בחכמתך. ואף כי רימית אותי, משבח אני את שכלך השנון."

העניק המלך לסנדלר זהב ושלח אותו לדרכו. והסנדלר שב לעבודתו כמקודם. ביום עבד בחריצות, ובלילה שמח עם כל בני משפחתו.

(בהשראת הסיפור "מעשה בסנדלר שמח בחלקו", אסעי" 412, אפגניסטון, עיבוד: נירה לזין)

יום הכיפורים גזר דין וכפרה

אחד של רשעים גמורים ואחד של בינוניים. את גזר דינם של הצדיקים ושל הרשעים כותב ה' מיד - אלו בספר החיים ואלו בספר המיתה - אבל גזר הדין של הבינוניים אינו מוכרע עד ליום הכיפורים. ומכיוון שבעולמנו רוב האנשים הם בינוניים - גזר הדין של רוב האנשים נחתם סופית רק ביום הכיפורים.

הימים שלפני יום הכיפורים הם גם ימים של פחד מפני גזר הדין וגם הזדמנות להשפיע על גזר הדין על-ידי תפילות ועשיית מעשים טובים (כמו מתן צדקה ועזרה לזולת). גם יום הכיפורים עצמו, שהוא יום של חשבון נפש, של עינוי הגוף בצום, של תפילה וחרדה, נושא בתוכו תקווה לסליחה ולכפרה, כפי שכתוב בתנ"ך: "בְּעֶשׂוֹר לַחֲדָשׁ תִּעֲנֶנּוּ אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם, וְכָל מְלֶאכֶה לֹא תַעֲשׂוּ [...] כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאוֹתֵיכֶם."

(ויקרא טז פסוקים כט-ל)

עבור העם היהודי, יום הכיפורים הוא היום הקדוש ביותר בשנה. יום של חשבון נפש, יום של התמודדות עם הטוב והרע שבלב ובמעשים, ויום של קבלת החלטות להיטיב את הדרך בעתיד. לפי המסורת היהודית, ביום זה אדם יכול לכפר על רבים מחטאיו באמצעות תפילות וצום, הבעת חרטה והתחייבות בפני ה' להימנע מלחטוא בעתיד. אולם חז"ל הסבירו שהתפילות ובקשת המחילה (סליחה) מה' אינן מכפרות על החטאים שבין אדם לחברו. אדם שפגע במישהו, גזל ממנו, רימה אותו או העליב אותו - צריך לפנות למי שנפגע, לבקש את סליחתו ולזכות במחילתו. רק אם עשה זאת, יוכל לקוות שה' יסלח לו.

יום הכיפורים חל ב' בתשרי, והוא האחרון בעשרת הימים הנוראים - או עשרת ימי תשובה - המתחילים בראש השנה (א' בתשרי). לפי המסורת, בראש השנה יושב ה' על כס המשפט ופותח שלושה ספרים, ובהם נרשם גזר הדין של כל אדם ואדם: ספר אחד של צדיקים גמורים,

